

Jogod van hozzá!

Dolgozó kismamák túlélőkalauza

ÍRTA: REPKA ÁGNES

munkajogi szakokleveles tanácsadó

Írta: Repka Ágnes

Szerzői magánkiadás 2013.
Aktualizálva 2020.

ISBN 978-963-08-7527-1

© Repka Ágnes: Jogod van hozzá! 2013.

Minden jog fenntartva! Tilos jelen elektronikus könyv egészét vagy bármely részét sokszorosítani, információs rendszerben tárolni, bármely formában, eszközzel vagy módon a szerzővel történt előzetes írásos megállapodás nélkül közölni. Az előzetes írásos megállapodás nélküli közlés, használat, átdolgozás, vagy feltöltés díja 20.000 Ft + ÁFA / másolt oldal. Már másolt oldalnak minősül, ha az átvétel a teljes oldal tartalom 20%-ánál nagyobb mértékben tartalmazza a nem engedélyezett átvett és közölt, használt, átdolgozott, vagy feltöltött szöveget. Az átvétellel, közléssel, használattal, átdolgozással, feltöltéssel a felhasználó kifejezetten elfogadja ezen kötbér megállapodást!

Jelen elektronikus könyv nyomtatható, de másolás- és szerkesztésvédelemmel valamint követőkóddal lett ellátva, így a szerzői jog tulajdonosa értesítést kap róla, ha továbbításra kerül.

A szerző a könyv összeállításakor a pontos információk és a szakmailag helyes tartalom előállítására törekedett. Ugyanakkor a közölt információk esetleges félreértéséért, vagy az azokból történő téves következtetések levonásáért nem vállal felelősséget!

Tartalom

1. Babát várok, mikor és hogyan mondjam el?	6
2. Terhességi teszt mint kiválasztási eszköz?	13
3. A várandósság tünetei és a munkád	16
4. Pocakosan is csinosan	24
5. Dolgos mindennapok	28
6. Minden, amit tudnod kell a felmondási védelemről!	39
7. Túlóra, és egyéb finomságok	47
8. Közalkalmazottak és közszolgálati tisztviselők jogi helyzete	52
9. Ha beteg vagy...	54
10. Amikor nem a törvény szava érvényesül	58
11. Visszaszámlálás indul!	71
12. De mi jön a munka után?	82
Mellékletek	85

Előszó és köszönetnyilvánítás

Avagy: amit mindenképpen el kell olvasnod, mielőtt hozzáfogsz a könyvhöz!

2011. február 15., 21 óra 31 perc. Ekkor jelent meg a legelső blogbejegyzésem, és ez volt annak a hosszú útnak a kezdete, ami idáig vezetett, s ami több mint 350 bejegyzéssel és közel 4200 hozzászólással van kiköveve. Amikor elkezdtem, csak egy jó időtöltésnek, szellemi kihívásnak, agytornának tűnt arra az időszakra, amíg az első lányommal otthon vagyok. Az évek alatt azonban valami csodás dologgá nőtte ki magát: több tízezer kismama, anyuka – sőt, apuka és nagymama, és jó néhány munkáltató is – olvasta, követte, figyelte az elmúlt években a tanácsaimat. Mindig jólesett az a fajta bizalom, kedvesség, szeretet, amit az olvasóimtól, azaz tőletek kaptam, egy-egy köszönőlevél, egy bátorító szó, vagy egy sikertörténet formájában, amely sikernek egy kicsit én is a részese lehettem. Cserébe ezért a bizalomért egy olyan könyvet szerettem volna a kezébe adni, ami támogatást, segítséget, tippet, ötleteket adhat a dolgozó kismamáknak a babavárás gyönyörű, de néha bizony nehéz időszakára.

Nem könnyű szigorú munkajogról és tekintélyt parancsoló paragrafusokról olyan olvasható, könnyed, érthető módon írni, hogy át is adhassam a tudásomat, amire szükség esetén bármikor támaszkodhat egy kismama, ugyanakkor élvezze is a szavaimat... Bízom abban, hogy nekem most sikerül!

Minden munkajoggal, foglalkoztatással kapcsolatos résznél megtalálod a pontos törvényi hivatkozást is, hogy alkalomadtán maximálisan fel légy készülve az érdekeid érvényesítésére. A könyvben – ahogy a várandósság időszaka alatt is – váltakoznak a könnyedebb és nehezebb részek, s ahogy a valóságban is belépsz az egymást segítő anyukák klubjába, itt is megtalálod azoknak a kismamáknak a történetét, véleményét, akik úgy gondolták, hogy ezt szívesen megosztják velem és veled.

Köszönöm mindenkinek, aki részt vett valamilyen módon ennek a könyvnek az elkészülésében: a szüleimnek, akik mindig bátorítottak, bármibe is fogtam életem során, akik sok-sok hétvégén vigyáztak a nagyobbik lányomra, amíg én a munkajogi képzésre jártam, vagy a szakdolgozatomra és a vizsgáimra készültem. A kicsi családomnak, akik szintén nemcsak, hogy eltűrték, de lelkesen támogatták, hogy anya alkot és ír, kutat és könyvet ad ki, s főleg a csodás lányaimnak, akik miatt ezt az egészet elkezdtem – mire ők felnőnek, reméljük, más lesz már a nők és anyák helyzete a munkaerő-piacon. Hálás szakmai

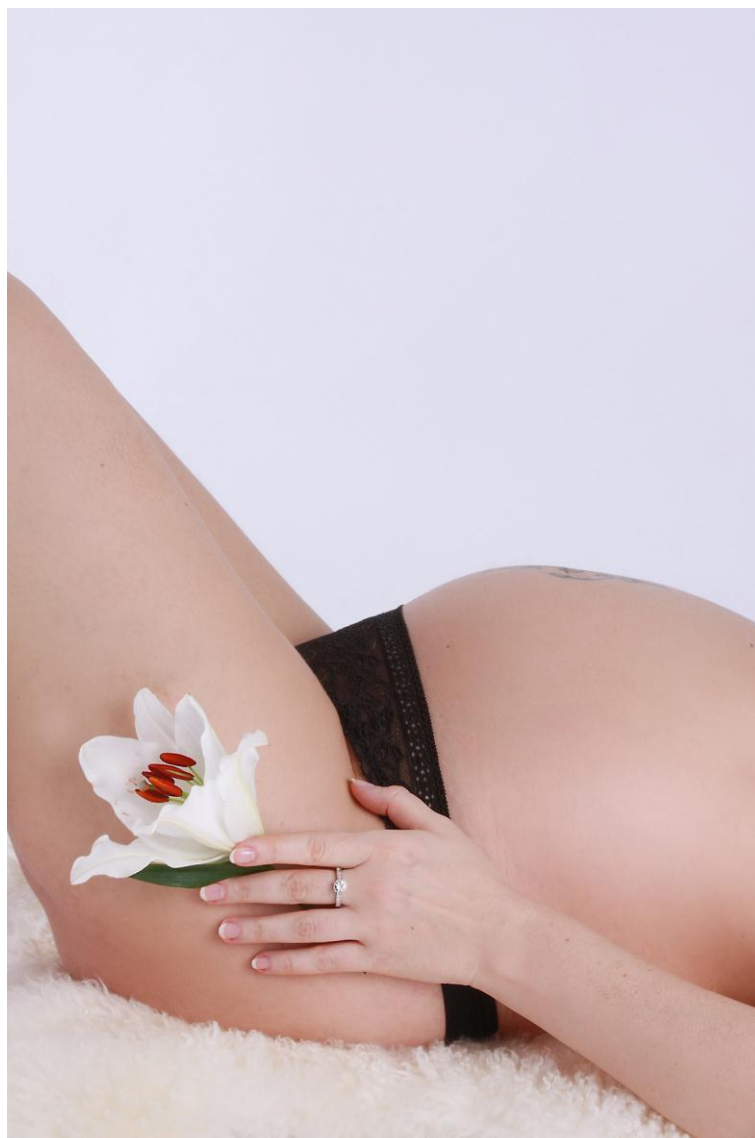
köszönettel tartozom annak a néhány szakembernek is, akiket valamilyen módon kérdezhettem, interjúvolhattam az elmúlt években – az ő tudásuk nélkül ma én sem lennék ott, ahol vagyok. S a barátaimnak, akik – jórészt – maguk is anyukák, így többszörösen is érezhettem a támogatásukat, lelkesítő erejüket! S természetesen mindenkinek, aki olvassa és követi a blogomat, aki bízik bennem, tanul és kérdez tőlem, s kiáll magáért, ha kell!

Ez a könyv elsősorban értetek, nektek készült!

1.

Babát várok, mikor és hogyan mondjam el?

Avagy: hogyan közöljük a „rossz hírt”, hogy a hír hozóját ne fejezzék le?

Természetesen az első néhány boldog nap, a közös örömködés után adódhat a kérdés, hogy mikor is közöld a jó hírt a munkahelyeden. Régebben az volt az általános szabály a fejekben, hogy a 3. hónap előtt nem kell elárulni semmit. Volt ennek több indoka is, hiszen a 12. hét előtt sokkal nagyobb a veszélye, hogy a babát akár el is veszítheti a kismama, de sokan attól félve is titkolták, hogy ha kiderül, esetleg kirúgják őket. Ez a félelem, bár jogilag nem volt indokolt korábban, hiszen a várandós anyukák már igen régen felmondási védelem alatt állnak, sok munkáltató azonban mégis megpróbálkozott ezzel, így valahogy kialakult a nőkben az a vélemény, hogy a jó hírt csak viszonylag később szabad közölniük. Az elmúlt években olyan mértékű változás volt ezen a területen többször, hogy nem csoda, ha valaki már nem tudja követni az éppen hatályos szabályozást.

Csak, ha előre bevallottad?

Korábban, nagyon-nagyon sokáig lehetővé tette a törvény, hogy nyugodtan takargasd a pocit, és titkolózni lehetett sokáig (már akinek el lehetett takarni..., az én hasam például igen gyorsan nőtt, alig fértem bele 11 hetesen a régi nadrágjaimba), hiszen ha véletlenül mégis átnyújtották volna az „elbocsátó, szép üzenetet”, azonnal védhetted magad a pocaklakóval. Sőt, ha nem is tudtál róla, hogy már úton van Őbabasága, és megkaptad a felmondást, ha utólag megállapítható volt – orvosi vizsgálat és igazolás alapján –, hogy a felmondás közlése pillanatában már várandós voltál, nem szüntethette meg a munkáltató a munkaviszonyt felmondással. 2012. július elsejével hatályba lépett az Mt. módosítása, s innentől kezdve az volt az új szabályozás, hogy a védelem fennállására a munkavállaló csak akkor hivatkozhat a munkáltatói felmondás esetén, ha erről a munkáltatót a felmondás közlését megelőzően tájékoztatta. Ha tehát titokban tartottad a várandósságot, nem hivatkozhattál utólag a felmondás kézbesítése, közlése után arra, hogy „de, kérem, én várandós voltam már akkor is!”. Tudnod kell azonban, hogy az Alkotmánybíróság 2014. május 27.-én megsemmisítette az Mt. azon rendelkezését, mely szerint a várandós nő és a lombikbéli eljárásban részt vevő nő csak akkor élvez felmondási védelmet, ha az állapotát illetve a kezelésben való részvételt előzetesen, a felmondás közlését megelőzően bejelenti. Azaz nem kell előre bejelenteni, elég akkor, ha a felmondást szeretnék kézbesíteni neked. ¹

„Éppen leépítés volt a munkahelyemen, és rám esett volna a választás, ha nem derül ki, hogy babát várok. Néhány nap betegszabi után mentem be, és akkor közölték, hogy rám esett a választás... Erre válaszul bejelentettem, hogy nem tudnak kirúgni, mert várandós vagyok. (Tulajdonképpen a kislányom megmentette a munkahelyemet. :)” – Katrin

¹ 2012. évi I. törvény, 65. § (3) a., (5)

„Mivel követtem a jogszabályok változásait az elmúlt egy évben – hiszen babát szeretnénk volna –, tisztában voltam azzal, hogy mihamarabb be kell jelentenem az állapotomat. Így a második hónap végén, amikor a központból közölték, hogy létszámleépítés várható 1-2 héten belül, azonnal előrukkoltam a főnökkel. Lehet, hogy nem volt szép a többiekkel szemben, de nekem most tényleg nagyon kellett az állásom!” - Nóra

De kinek?

Érdeemes tehát meggondolnod, hogy mikor mondod el, s hogy kinek. Szakmai szempontból bőven elég a közvetlen főnököt bevonnod, és ezzel egy időben nyomatékosan megkérned, hogy ezt az információt diszkréten kezelje, mert nem szeretnéd, ha mindenki számára kiderülne. Arra azonban megkérheted, hogy ha úgy látja, hogy ezt más vezetővel, a HR-osztállyal, vagy a közvetlen kollégáiddal is meg kell osztania, tegyétek ezt meg közösen, az elkövetkezendő napokban! Azonban bármennyire is befolyásolja az állapotod, és a várható távozásod a cég munkafolyamatait, vagy esetleg egy egész osztály, részleg jövőjét, mégis a te magánügyedről, személyes állapotodról van szó. Ezt mindenképpen tiszteletben kell tartania!

Mikor és hogyan?

Fontos, hogy jól időzíts, mert nem használna a munkahelyi megítélésednek, ha a konyhai, folyosói pletykák révén szerezne tudomást a főnököd a várandósságodról – pláne, ha már látható, hogy gömbölyödsz... Bár biztosan érzelmes állapotban leszel a nagy pillanatban is – én anno egy joghurtreklámon is tudtam bőgni –, igyekezz tárgyilagos, hivatalos maradni. Persze, ez úgysem fog sikerülni, hiszen a hormonjaid virtustáncot járnak majd, és tuti elérzékenyülsz, de legalább a szóhasználatodban próbáld meg „normális” maradni, ha már a hangod és a könnycsatornáid kikerülnek az irányításod alól.

„Szóban közöltem. Egy céges bulin derült ki, a kolléganőm meghallotta, és bár később akartam elmondani, de tartottam tőle, hogy a pletyka hamarabb a főnök fülébe jut, szóval, megelőztem a pletykát, és én mondtam el még aznap.” – Anita

„A második hónap környékén kénytelen voltam elmondani, mert gyakran rosszul éreztem magam. Az egyik hétfőn betelefonáltam, hogy később megyek be. Amikor beértem, a főnököm

megjegyzéseket tett, hogy micsoda »munka hőse« vagyok, hogy mégis befáradtam ma. Ekkor mondtam neki, hogy menjünk ki most, és elmondtam neki, s azt is, hogy nem most és nem így akartam bejelenteni, de nem akarok további megjegyzéseket. Leesett az álla, erre nem számított, de ahogy megtudta, borzasztó kedves lett, hogy bármikor jöhetek később, és ha rosszul vagyok, hazamehetek.” – Renáta

„Először a reprodukciós eljárás kezdeténél mondtam el a főnökömnek, majd amikor megkaptuk a jogerős határozatot az örökbefogadásra, akkor is tájékoztattam.” – Erika

„Tanár vagyok, úgy jött ki a lépés, hogy nyáron telt le az első trimeszter, így egy baráti e-mailben értesítettem az igazgatókat, akik végig nagyon szorítottak nekem. Évek óta nem sikerült a baba, így ők minden segítséget megadtak, amit csak lehetett, elengedtek vizsgálatokra, szó nélkül helyettesítettek. Nagyon sokat köszönhetek nekik!” – Zsanett

„Jó kapcsolatban voltunk a főnökömmel, az egész cégben jól lehetett kommunikálni, így egyértelmű volt, hogy szóban teszem meg a bejelentést, hogy megosztom vele és a többiekkel az öröömöt. A beszélgetésre készültem, és elmondtam azt is, hogy hogyan tervezem a hátralévő fél évet, meddig szeretnék még dolgozni, és előre láthatóan mikor térnék vissza.” – Eszter

Természetesen nem úgy kell tálnod a jó hírt, hogy „na, főnök, azért szólok, hogy csak tudd, most már nem rúghatsz ki”, inkább arra hivatkozz, hogy bár még hónapokig szeretnél dolgozni, ha az állapotod megengedni, úgy véled, jó, ha ő és a cég is fel tud készülni a várható változásra, s időben el tudtok kezdeni közösen gondolkodni, hogy hogyan tovább, ki veszi át a feladataidat, és mennyi időre. Első körben ennyi elég is, mert valószínűleg ő sem fog tudni nagyon tovább gondolkodni, hiszen a hír váratlanul éri majd. A későbbiekben majd még foglalkozunk egy kicsit azzal, milyen teendőd vannak még a munkahelyeden a karriered érdekében.

Miután ezt megbeszéltétek és visszamentél a helyedre, aznap, vagy másnap még okos dolog egy rövid levelet írni neki, hogy köszönöd, hogy ilyen őszintén és nyíltan tudtatok beszélni az állapotodról, s ígéred, hogy mindent meg fogsz tenni a várandósságod alatt, amíg dolgozol, hogy a munkádat a legjobban végezd! Nem írja elő a törvény, hogy írásban kell megtenned ezt a közlést, de én a legtöbbször ezt tanácsolom. Ezzel a kis levéllel elsősorban adsz neki egy visszajelzést, hogy hálás vagy a hozzáállásáért – már ha olyan volt a beszélgetésetek, hogy valóban az lehetsz –, másrészt azonban bármi legyen is, van egy bizonyítékod, hogy te igenis közölted. Tiszta szívemből kívánom, sose legyen szükséged rá! Persze, ha kérnek egyéb bizonyítékot is, ne sértődj meg. Ott helyben nem kell persze az első ultrahang képet átnyújtandod a főnöknek, de valahol érthető, hogy a „sima bemondás” mellé egyéb, hitelt érdemlő bizonyítékot is szeretnének. (Képzeld csak el, hogy egy csoportos

létszámleépítésről szóló, munkahelyi pletyka esetén egy 35 fős osztályon „hirtelen” 12 női dolgozó várandós lett... Nem csoda, hogy a munkáltató mást is szeretett volna látni, ami bizonyítja ezt!) Ilyenkor a nőgyógyászod igazolása bőven elég – ha a reggelente történő, gyakori női mosdó-látogatás nem győzte meg őket...

„Szóban és írásban is tudomásukra hoztam a hírt, azért, mert mindig is azt tanultam, hogy a legbiztosabb, ha nyoma van valaminek. Most is így fogok eljárni, mert második gyermekem a szülés után kiadott szabadságom alatt fogant meg.” – Ágota

„Szóban közöltem a hírt közvetlen főnökömmel. Kis vállalatnál dolgoztam, ahol családi légkör volt jellemző, így úgy gondoltam, hogy ez a legjobb módja annak, hogy tudassam.” – Bea

„Mivel tudtam, hogy korábban sem voltak túl kedvesek a kismamákkal, volt, akit megpróbáltak eltávolítani, írásban közöltem a főnökömmel, hogy mindenképpen nyoma maradjon a bejelentésemnek. Tudomásul vette, nem is válaszolt rá, csak egy héttel később. Igaz, nem egy irodában dolgoztunk.” – Gina

„Szóban mondtam el, és egybeesett véletlenül az éves elbeszélgetéssel (elmúlt év értékelése, tervek az új évre.). Ez így nagyon adta magát, jól fel tudtam vezetni a témát.” – Csenge

És a reakciók?

Abból, hogyan reagál a vezetőd vagy a HR-es, milyen válaszreakciót vált ki belőle a mondandód, nagyjából sejtetheted, hogyan fognak zajlani az elkövetkezendő hetek, hónapok. Gondolom, számodra is érthető, hogy bármennyire is jó a munkahelyi légkör, s korrekt a kapcsolatok, akkor is okoz ez a hír némi változást a cégnél, s többletmunkát, átszervezést, új dolgokat, új nehézségeket jelent sok esetben. A legtöbben kedvesen, kulturáltan reagálnak, de ha nem kapnak a karjaik közé, s nem örülnek kitörő lelkesedéssel veled, ne sértődj meg. Te közölted, amit kellett, mert így korrekt, innentől kezdve náluk van a labda. Ha esetleg bármilyen, nem elfogadható reakció lenne a válasz – megfélemlítés, zsarolás, jogviszony megszüntetésére utaló javaslatok –, azonnal zárkózz el ezek elől, következetesen utasítsd vissza, ha úgy érzed, jogellenes a kérés, s ne hagyd magad elnyomni! A felmondási védelemről szóló 6. fejezetben részletes információkat találsz arról, mikor és milyen feltételekkel vagy védett. Ha kétséged lenne, fordulj azonnal szakértőhöz! S ne feledd, jogod van anyává válni, gyermeket vállalni, maximálisan függetlenül attól, hogy erről mit gondol a főnököd!

„Amikor elmondtam, meglepődtek, mert az elért eredményeim miatt azt gondolták, hogy nem gondolkodom még gyermekvállaláson. A főnököm nyíltan elmondta, hogy sokkal karrieristábbnak lát, mint hogy 28 évesen gyermeket vállaljak. Rácáfoltam: a baba mellett is tanulok, és képzem magam.” – Anett

„Hogy mit szólt a főnök? Gratulált, és megkérdezte, tudok-e magam helyett valakit.” – Franciska

„Nagyon nem örültek egyik babámnál sem! Csalódottak voltak. Volt, ahol felajánlották az abortuszt, mint lehetőséget.” – Helga

„Nagyon örült, mert maga is édesanya, így támogató volt, és mivel nagyjából előre várható volt, hogy testvért tervezünk, így nem érte akkora meglepetés. Kicsit csalódott volt ugyan, hogy nem tudjuk együtt folytatni, amit elkezdtünk, de biztosított róla, hogy most számára is a baba a legfontosabb.” – Enikő

„Főnököm kétségbeesetten ráborult az asztalra, majd kirohant a szobából. Leginkább magát sajnálta, amiért az egyik legfontosabb beosztottja elmegy, és úgy érezte, nehéz lesz megoldania a pótlásomat.” – Melinda

„Az én szuper főnököm, az ügyvezető úgy döntött, hogy máshol folytatja pályafutását, így az egész menedzsment borulni látszott. Órák alatt kártyavárként össze is dőlt. Én meg pont akkor rosszul lettem. Másnap írásban jeleztem, hogy lebetegedtem, akkor még magam sem tudtam, mi okból... Mikor kiderült, hogy állapotos vagyok, és ezt jeleztem az ideiglenesen kinevezett első számú vezetőnek – aki a nemrég távozott korábbi ügyvezető helyére lépett – az első reakciója az volt, hogy azonnal rohant a bérszámfejtésre. Az ajtót feltépvé első kérdése ez volt: "Hogyan lehet terhes HR-est, aki a menedzsment tagja, kirúgni azonnal?" Mondanom sem kell, hogy a munkáltatónak gőze nem volt a munkajogról, a bérszámfejtő lányok végül jót nevettek fájdalmukban, majd felvilágosítást adtak vezetőnek: az, hogy HR-est indokolatlanul várandósságára hivatkozva ki lehessen rúgni, jogilag nem lehetséges... Sajnos a sok lelki megrázkódtatás miatt természetes vetéléssel elvesztettük a kicsit. Végül minden jó, ha vége jó, az égiek velünk voltak, mert ma már egy 2 éves kis tündérke futkorászik körülöttünk!" - Anett

„Vicesen közölte, hogy reggel ő fogja kiosztani a fogamzásgátlókat mindenkinek, mert egyszerre többen jelentettük be, hogy babát várunk.” – Rózsa

„Nyomdafestéket nem tűrő stílusban közölte velem, hogy mennyi pénzt és időt fektetett a cég belém, s felháborító, hogy én ezt ilyen szemét módon „hálálom meg”. Rettenetesen elkeseredtem, hiszen évekig dolgoztam megbízhatóan, precízen. Senkinek nem kívánom azt a megaláztatást!” – Dóri

„Féltem a beszélgetéstől, de meglepően kedvesen reagált a főnököm. Igaz, utána volt egy-két hét, amikor nagyon látszott, hogy haragszik, és semmi nem volt jó, amit csináltam, de végül is megbékélt a helyzettel. Talán azért is, mert látta, hogy semmivel sem adtam lejjebb a munkát, és folyamatosan biztosítottam arról, hogy számíthat rám még elég sokáig.” – Edina

Néhány egyéb szempont...

Ha rendszeresen vannak csapatépítő, outdoor tréningek a vállalatnál, ahol kúsztok, másztok, lövöldöztök, vagy gyakran van céges buli, szintén érdemes meggondolnod, hogy beavatsz egy-két embert, köztük a főnököt is. Megkérheted őket, hogy valami olyan feladatot szánjanak neked, amit össze tudsz egyeztetni az állapotoddal. Tréningen pl. lehetsz te a megfigyelő, aki nem rohangál annyit, céges buli esetén az egyik kinevezett sofőr – így nem kell innod, de nyugodtan mondhatod azt is, hogy egy allergia elleni gyógyszert szedsz, ezért nem ihatsz alkoholt. A lényeg az, hogy ha tudod, ne húzd ki magad ezen alkalmak alól, csak okosan kerüld el a számodra veszélyes, kellemetlen helyzeteket. Én az első lányommal két és fél hónapos várandós voltam, amikor céges csapatépítő tréningen sárkányhajóztunk, és még senki sem tudott az állapotomról, ezért gyorsan bevállaltam a dobos szerepét a megerőltető evezés helyett. Igaz, némileg izgalmas volt ez is, billegtem egy magas széken, háttal a menetiránynak, combjaim között egy dobbal, kezemben a dobverővel, miközben suhant a hajónk a nem túl meleg vizű tavon, de megoldottam a helyzetet! És nyertünk!

„Gyorsan, szóban szerettem volna elmondani, mivel röntgensugárral is dolgozunk, s mielőbb védeni akartam a babát.” – Szilvi

„Társadalmi munkában szemetet szedtünk novemberben a patak parton. 8 hetes terhesen beestem a hideg vízbe! A kollégáimnak addig nem mondtam semmit. Egyedül hazavezettem és forró tus alá álltam. Szerencsére nem lett komolyabb következménye, csak a térdem ment ki.” – Tamara

